

Bacheloroppgave

IDR600 Sport Management

Hvordan stiller norsk toppfotball seg til det grønne skiftet?

Philip Dallaire Refsland (22) og Peder Kaasen (15)

Totalt antall sider inkludert forsiden: 36

Molde, 19.05.2022

Obligatorisk egenerklæring/gruppeerklæring

Den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk. Erklæringen skal bevisstgjøre studentene på deres ansvar og hvilke konsekvenser fusk kan medføre. Manglende erklæring fritar ikke studentene fra sitt ansvar.

Du/dere fyller ut erklæringen ved å klikke i ruten til høyre for den enkelte del 1-6:		
1.	Jeg/vi erklærer herved at min/vår besvarelse er mitt/vårt eget arbeid, og at jeg/vi ikke har brukt andre kilder eller har mottatt annen hjelp enn det som er nevnt i besvarelsen.	☒
2.	Jeg/vi erklærer videre at denne besvarelsen: <ul style="list-style-type: none"> • ikke har vært brukt til annen eksamen ved annen avdeling/universitet/høgskole innenlands eller utenlands. • ikke refererer til andres arbeid uten at det er oppgitt. • ikke refererer til eget tidligere arbeid uten at det er oppgitt. • har alle referansene oppgitt i litteraturlisten. • ikke er en kopi, duplikat eller avskrift av andres arbeid eller besvarelse.	☒
3.	Jeg/vi er kjent med at brudd på ovennevnte er å <u>betrakte som fusk</u> og kan medføre annullering av eksamen og utestengelse fra universiteter og høgskoler i Norge, jf. Universitets- og høgskoleloven §§4-7 og 4-8 og Forskrift om eksamen §§16 og 36.	☒
4.	Jeg/vi er kjent med at alle innleverte oppgaver kan bli plagiatkontrollert, jf. høgskolens regler og konsekvenser for fusk og plagiat	☒
5.	Jeg/vi er kjent med at høgskolen vil behandle alle saker hvor det forligger mistanke om fusk etter høgskolens retningslinjer for behandling av saker om fusk	☒
6.	Jeg/vi har satt oss inn i regler og retningslinjer i bruk av kilder og referanser på biblioteket sine nettsider	☒

Personvern

Personopplysningsloven

Forskningsprosjekt som innebærer behandling av personopplysninger iht.

Personopplysningsloven skal meldes til Norsk senter for forskningsdata, NSD, for vurdering.

Har oppgaven vært vurdert av NSD?

ja nei

- Hvis ja:

Referansenummer:

- Hvis nei:

Jeg/vi erklærer at oppgaven ikke omfattes av Personopplysningsloven:

Helseforskningsloven

Dersom prosjektet faller inn under Helseforskningsloven, skal det også søkes om forhåndsgodkjenning fra Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk, REK, i din region.

Har oppgaven vært til behandling hos REK?

ja nei

- Hvis ja:

Referansenummer:

Publiseringsavtale

Studiepoeng: 15

Veileder: Oskar Solenes

Fullmakt til elektronisk publisering av oppgaven

Forfatter(ne) har opphavsrett til oppgaven. Det betyr blant annet enerett til å gjøre verket tilgjengelig for allmennheten (Åndsverkloven. §2).

Alle oppgaver som fyller kriteriene vil bli registrert og publisert i Brage HiM med forfatter(ne)s godkjenning.

Oppgaver som er unntatt offentlighet eller båndlagt vil ikke bli publisert.

Jeg/vi gir herved Høgskolen i Molde en vederlagsfri rett til å gjøre oppgaven tilgjengelig for elektronisk publisering:

ja nei

Er oppgaven båndlagt (konfidensiell)?

ja nei

(Båndleggingsavtale må fylles ut)

- Hvis ja:

Kan oppgaven publiseres når båndleggingsperioden er over?

ja nei

Dato:

Antall ord: 10076

Forord

Denne bacheloroppgaven er en avsluttende oppgave på en treårig bachelorgrad i sport management ved høghskolen i Molde (HiM). Korona pandemien har gjort at de 2 siste årene på denne bacheloren er blitt relativt spesielle med mye undervisning og eksamener over nett.

Vi har gått i samme klasse og samarbeidet om flere av prosjektene under studiet. Vi har også samarbeidet en del ved siden av skolen der vi begge har engasjert oss i en lokal fotballklubb både som spillere, trenere og administrerende roller. På HiM har vært tre spennende år med mange forskjellige fag. Under jobbing med faget "Idrett og bærekraft" oppdaget begge to at dette var et interessant tema med mye potensiale, og slik kom vi frem til at vi kunne tenke oss å skrive en bacheloroppgave rundt dette temaet.

Vi ønsker å takke Oskar Solenes for at han har hjulpet oss etter beste evne i hans ellers travle hverdag.

Sammendrag

I denne oppgaven har vi forsket og gjort “research” for å finne svar på “hvordan norsk toppfotball stiller seg til det grønne skiftet”. Norsk toppfotball består av totalt 32 klubber. 16 klubber i den øverste divisjonen Eliteserien, og 16 klubber i den nest øverste divisjonen, OBOS-ligaen. Vi har sett på tidligere forskning for å skaffe oss en teori-ramme som vi kan bruke gjennom oppgaven. Videre har vi gjort en studie av de 32 klubbene sine hjemmesider for å finne hva hver og en klubb bidrar med i arbeidet med miljømessig bærekraft. Det vi fant var at den norske fotballen ligger langt etter den engelske og andre utenlandske ligaer på dette området. Det er svært få norske klubber som engasjerer seg i arbeidet med miljømessig bærekraft. Kun 7 av 32 klubber promoterer for en eller flere av FNs bærekraftsmål på sine nettsider. Derfor har vi i denne oppgaven konkludert med at norsk toppfotball stiller dårlig i kampen inn mot “det grønne skiftet”.

Innhold

1.0	Innledning.....	1
2.0	Problemstilling	5
2.1	Bærekraft.....	5
2.2	Samfunnsansvar.....	6
3.0	Bakgrunn	8
4.0	Utvikling av forsknings-rammeverket	10
4.1	Hvor mye forskning er gjort rundt temaet.....	10
4.2	Hvordan måles det miljøbevisste arbeidet.....	11
4.3	Hva gjøres allerede innenfor idretten	12
4.4	Betaling av miljøavgift i idretten.....	15
5.0	Metode	18
6.0	Resultat.....	19
7.0	Diskusjon.....	21
7.1	Diskusjon av metode	21
7.2	Resultater sett opp mot Jenkins (2011)	21
7.3	Resultater sett opp mot studiets mål.....	22
8.0	Konklusjon	24
9.0	Referanser.....	25

1.0 Innledning

Vi skal i denne oppgaven ta for oss «**hvordan norsk toppfotball stiller seg til det grønne skiftet**». Bærekraft er et tema som er i vinden om dagen på generell basis. Når man diskuterer bærekraft tar man som regel FNs bærekraftsmål i betraktning. Grunnen for det er rett og slett fordi «FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030». (FN-sambandet, 2020) Bærekraftsmålene inneholder hele 17 hovedmål og 169 delmål. Hovedmålene fokuserer på ulike kategorier innenfor bærekraftig utvikling. På grunn av temaets enorme nedslagsfelt er det vanlig å dele det inn i tre ulike dimensjoner. Dette er også for å gjøre det enklere å holde styr på. De tre dimensjonene innen bærekraftig utvikling er: Miljømessige-, økonomiske- og sosiale dimensjonene. (Hestvik, 2020)

Hovedfokuset vårt i denne oppgaven blir å dypdykke ned i den miljømessige dimensjonen, og finne ut hvilke miljøutfordringer som står i veien for en grønnere fremtid. Miljømessig bærekraft er et tema som vokser i praksis for hvert år som går. Befolkningen blir stadig mer miljøbevisste, og interessen rundt temaet øker. I følge Trendafilova, Babiak og Heinze (2013) har miljømessig bærekraft også blitt et av hovedområdene i «Corporate social responsibility» - konseptet (CSR). «CSR» har siden midten av 1990-årene blitt brukt som et allment begrep til å beskrive bedriftenes samfunnsansvar. (Fernando, 2022)

Profesjonelle fotballklubber er neppe noen unntak når det gjelder «CSR». De går også under kategorien mellomstore eller multinasjonale selskap som består av materielle og finansielle eiendeler som er profesjonelt administrert og markedsført. (Yang og Sonmez, 2005) I følge Jenkins (2011) er ikke generell idrett immun mot det moderne ansvaret om å beskytte det naturlige miljøet fordi de står ansvarlige for enorme idrettsanlegg, aktiviteter, arrangementer og selve produksjonen av idrettsutstyr. Dette er noe som påvirker og er ekstremt krevende for miljøet. Hun rapporterer videre at i et idrettsperspektiv er nemlig dette grunnen til at miljøvennlig bærekraft anerkjennes som et sentralt område i «CSR». Dette gjelder ikke bare profesjonelle idrettslag, men alle typer idrettsorganisasjoner.

Det å oppnå miljømessig bærekraft ser ut til å være mye vanskeligere i praksis enn på papiret. Grunnen for dette er at bærekraft er et uferdig, men ambisiøst konsept. Det er

komplekst og gjør at idrettsbransjen nesten ikke har noen sjans til å gå rundt. (Mallen & Chard (2011). Selv om det vil bli vanskelig for idrettsbransjen å bli 100 % klimanøytrale kan det være en utrolig viktig faktor til å igangsette ulike tiltak og gjør befolkningen mer miljøbevisste. Dette temaet vil bli drøftet ytterligere i kapitlet om “bakgrunn”. Globalt sett er idrett et kraftig kulturfenomen som både forener og deler ulike samfunn samtidig som det skaper en enorm underholdningsverdi (Healy et al. 2007). Fotball er den desidert mest populære sporten med godt over 3,5 milliarder supportere. (verdensstørste.no)

Det er gjort mye forskning rundt det generelle temaet bærekraft innen toppfotball, men da helst innenfor det sosiale og det økonomiske aspektet. Forskning rundt den miljømessige dimensjonen har vært ganske fraværende frem til det siste tiåret. Dette støtter absolutt forskernes teorier om hva fotballindustrien er i stand til med tanke på å igangsette en rekke tiltak, i tillegg til å gjøre samfunnet mer miljøbevisste. Da Jenkins i 2011 forsket på hva toppklubbene i England bidro med for en grønnere fremtid, fant hun ut at av 23 klubber var det bare tre til fire av dem som i det hele tatt hadde en slags CSR-gjennomgang i egne rekker. Ingen av de 23 klubbene hadde noen form for miljø- eller bærekrafts-rapportert. Dette ser det midlertidig ut som toppklubber rundt om i Europa har tatt grep om siden den gang. Ifølge Pedersens forskning (2014) viser det seg at norske toppklubbers engasjement innenfor miljøspørsmålene vokser, og det tas stadig mer ansvar for toppfotballens påvirkning på miljøet. Denne forskningen passer som hånd i hanske for vårt prosjekt i og med at den omhandler norsk toppfotball, og vi skal derfor dykke dypere i den senere.

Jenkins brukte som nevnt tidligere en metode der hun undersøkte hjemmesidene eller arkivene til de engelske toppklubbene for å finne ut hvem som engasjerer seg for bærekraft. Vi har i denne oppgaven brukt den samme metoden for å finne resultatet i de norske toppklubbene. Hvilke resultater vi kom frem til skal vi gå grundig gjennom i resultatdelen av oppgaven, men at flere klubber må ta tak er det ingen tvil om. Selv om det per dags dato kun er en liten håndfull av klubber som jobber for en grønnere fremtid skal det sies at et par av dem virkelig har tatt tak siden Pedersen gjennomførte sin forskning i 2014.

Bodø/Glimt som virkelig har tatt oss med storm med sine elleville sportslige bragder de siste årene har også tatt enorme steg utenfor banen. I 2019 startet de et bærekrafts-prosjekt

som de kaller for «Action Now». Gjennom dette prosjektet har klubben tatt grep i egne rekker samtidig som de har startet en rekke tiltak for å spre budskapet om en grønnere fremtid. Prosjektet «Action Now» prøver å følge FNs 17 bærekraftsmål så godt det lar seg gjøre, og er veldig opptatt av fem pilarer som de jobber tett rundt: bærekraftsambassadører, drakt, nettverk, glimt-akademiet og kamppartner. I den første pilaren om bærekraftsambassadører jobber de aktivt med å assosiere seg og samarbeide med selskaper med samme mål. De nevner blant annet BDO, Bodø Energi og Coca Cola høyt på listen som bærekraftsambassadører. Den andre pilaren om drakt viser de til sin egen Glimt drakt som etter godt samarbeid med draktprodusenten Diadora lager draktene mer bærekraftige. Alle Bodø/Glimt-drakter er produsert av 100% resirkulert materiale. I tillegg til dette ønsker klubben å vise flest mulig av bærekraftsambassadørene sine logoer på draktene.

Den tredje pilaren om nettverk viser de til at de ønsker et mest mulig bærekraftig nettverk blant samarbeidspartnere og ambassadører. Et ønske fra klubben er at samarbeidspartnerne skal ha samme mål som dem når det gjelder miljø. Den fjerde pilaren om glimt-akademiet handler om at lagene i akademiet også er svært engasjerte i klubbens «Action Now»-arbeid. Siden oppstarten av prosjektet i 2019 har hvert lag valg sin bærekraftsmål de jobber etter. Dette har resultert i alt fra strandrydding, innsamlingsaksjoner for TV-aksjoner og til besøk på eldrehjem for å redusere ensomhet. I den siste pilaren om kamppartner viser de til at de velger alle sine kamppartnere med omhu med krav på at de velger det bærekraftsmålet som passer egen drift best. De bruker så kampen som kommunikasjonskanal for å fronte sine historier om bærekraft og miljø.

Som nevnt tidligere setter Bodø/Glimt i gang en rekke tiltak utenom disse fem pilarene. Et eksempel på det er da de startet kommunikasjonskampanjen «Gjør ditt, bidra litt», der de brukte klubbens spillere til å oppfordre til daglige handlinger for et mer bærekraftig samfunn. (Action Now, 2022) Jobben Bodø/Glimt har gjort gjennom «Action Now» har helt klart fått oppmerksomhet. Siden de startet opp i 2019 har flere klubber lagt merke til dette, og klubbene Aalesund Fotballklubb og Kristiansund Ballklubb har blitt med på prosjektet. Det vil si at de fullt og helt jobber i tråd med FNs bærekraftsmål, samtidig som de utfører tiltak både internt og eksternt.

En annen klubb som har jobbet aktivt med miljø er Odds Ballklubb. Dette er noe klubben har frontet i media og på sine hjemmesider i en årrekke. Odds daglige leder Einar Håndlykken nevnte i en avisartikkel at deres fokus har spesielt vært på utslipp, klima og

kunstgressdiskusjonen. Ifølge Pedersens forskning (2014) hadde klubben allerede i 2013 mål om å bli klimanøytrale. (Pedersen, 2014) I samme avisartikkel ble det klart at Odds Ballklubb og Bodø/Glimt hadde inngått en samarbeidsavtale om å gjøre prosjektet «Action Now» til et ideelt selskap «Action Now AS». De lover store endringer i fremtiden, og mener at idretten har en kraft der de når ut til enormt mange mennesker. (Opheim & Aarre, 2022)

Om vi ser bort ifra klubb-perspektivet, så har vi en norsk landsmann som virkelig har engasjert seg innen miljø-diskusjonen både nasjonal og internasjonalt. Landslagsprofilen Morten Thorsby har over lengre tid vært en sentral miljøaktivist og har fått mye oppmerksomhet gjennom stemmen han har brukt for en grønnere fremtid. En avisartikkel fra 2020 viser til at Thorsbys engasjement har fått oppmerksomhet fra den tidligere Arsenal-stjernen Hector Bellerin. I samme avisartikkel står det også at flere “italienske medier har omtalt hvordan han bruker fritiden sin på å plukke søppel i fjellene utenfor hjembyen Genova”. (Corneliussen, 2020)

Han har selv satt i gang flere tiltak og startet opp et prosjekt som han kaller “We Play Green”. Thorsby sier selv at dette er for å få fotballen, idretten og befolkningen mer miljøbevisste. Han mener at det viktigste startstedet for en mer bærekraftig planet er at flest mulig er miljøbevisst og vet om de faktiske problemene når det gjelder planetens tålegrense. Videre mener han at enkeltpersoner ikke kan gjøre de store forskjellene, men at alle kan bruke sin stemme, og at det vil være en god start. (Hussain et al., 2021) Med på prosjektet har han fått med flere store aktører som for eksempel Aker Horizons og KPMG. Dette sier litt om hvor stor oppmerksomhet han har klart å få gjennom sin stemme som fotballspiller.

2.0 Problemstilling

Hvordan stiller norsk toppfotball seg til det grønne skiftet?

Som nevnt tidligere blir hovedfokuset i dette prosjektet den miljømessige dimensjonen innenfor temaet bærekraft. I vårt prosjekt skal vi ta for oss norsk toppfotball, og finne ut hvordan de stiller seg til det grønne skiftet. Dette skal vi gjøre ved hjelp av tidligere litteratur og forskning. Den eksakte metoden vi skal bruke blir bredere forklart i metodedelene av oppgaven. Vi skal også gjennomføre en hjemmeside-analyse der vi grundig går gjennom hjemmesidene til toppklubbene i Norge. Dette gjør vi for å få en innblikk i om og hvordan klubbene jobber innen bærekraft og miljø. Grunnen for at vi valgte denne problemstillingen var fordi vi mener det foreligger et enormt potensial med tanke på hva disse toppklubbene kan utrette innenfor norsk sokkel. Toppklubbene i Norge har bra omdømme og en enorm innflytelse på befolkningen med tanke på antall fotballsupportere det finnes i Norge. I tillegg til det er dette et tema vi selv interesserer oss for, og mener at flere burde engasjere seg med tanke på at dette omhandler planetens tålegrense og er ett av de store verdensproblemene i vår og de neste generasjoners levetid.

Vi ønsker at denne oppgaven skal bidra til at toppfotballen i Norge skal bli mer miljøbevisst, og at de skal ta lærdom av klubber og organisasjoner som allerede utretter tiltak for en mer miljøvennlig fremtid. I denne oppgaven har vi tatt utgangspunkt i det vi kaller for toppfotball i Norge. Med det mener vi alle klubber som spiller i de to øverste divisjonene i det norske ligasystemet, nemlig Eliteserien og OBOS-ligaen. Til sammen blir det 32 lag, 16 lag i hver liga.

2.1 Bærekraft

Det å møte de sosiale, miljømessige og økonomiske behovene for nåtiden, samtidig som at man ikke lar det gå utover de fremtidige generasjonene, er en måte å definere bærekraft på ifølge (The World Commission on Environment and Development, 1987). I denne definisjonen kommer det frem at det er flere dimensjoner innenfor bærekraft. I vår oppgave skal vi ha fokus på den miljømessige delen av bærekraft. Dette vil ikke si at de to andre dimensjonene ikke er relevante, det er de ettersom disse dimensjonene overlapper hverandre på mange måter, men fokuset vårt vil ligge på den miljømessige delen og de to andre delene vil bli lagt i bakgrunnen. (Lindgreen et al. 2009) indikerer i sin forskning at miljømessig bærekraft innenfor et selskap refererer til deres bruk av naturressurser og

selskapet påfølgende økologiske fotavtrykk. (Raj og Musgrave, 2010) påstår at ordet bærekraft stammer fra det franske verbet «sustenir», noe som betyr å vedlikeholde eller støtte noe. Men når man ser på det fra et sportslig perspektiv med arrangementer, så holder det ikke å bare holde seg bærekraftige. Ettersom man ikke kan stå i ro i et konkurransepreget miljø, man må utvikle seg bærekraftig, noe som er en helt annen utfordring. Derfor er bærekraftig utvikling et vanskelig, men viktig tema for organisasjoner.

Miljømessig bærekraft for klubber i den norske toppfotballen betyr å drive bærekraftig, samtidig som man utvikler seg på en bærekraftig måte. Det handler om at klubber tar ansvar for sine egne valg og handlinger. Et mål å jobbe mot må være at de selv ikke har noen negativ påvirkning på det økologiske miljøet, og etter hvert heller forbedrer det. (Jenkins, 2011) sier at miljømessig bærekraft i løpet av de siste årene er blitt et av hovedfokusene for alle organisasjoner innenfor jobbing med CSR.

2.2 Samfunnsansvar

CSR blir beskrevet av Mohr, Webb og Harris (2001) som et selskap eller en organisasjon sitt ansvar og forpliktelse til samfunnet for å sørge for at deres skadelige effekter på samfunnet er ikke eksisterende eller i det minste meget minimale. Samtidig har de et ansvar for at jobben de gjør har et fokus på at retningen de går i er en retning som vil være fordelaktig for samfunnet de selv er i. Om CSR er en plikt som organisasjoner blir pålagt, en forpliktelse for hver og en, eller om det kun er en frivillig handling som man kan velge selv om man skal ta høyde for eller ikke, er noe som stadig diskuteres.

(Hamil og Morrow, 2011, s. 114) mener at CSR kan bli sett på som en integrering av sosiale og miljømessige bekymringer som selskapet selv frivillig implementer i deres daglige drift ved hjelp av deres interessenter og deres mening og plassering i samfunnet. Selv om Hamil og Morrow ser på CSR som en forpliktelse som er frivillig, kan det virke som at det vil oppstå konsekvenser hvis du velger å ignorere denne forpliktelsen, dette på grunn av at samfunnet oppfatter det som et ansvar alle skal ta. Ansvar er et ord som stiller sterkt i samfunnet. (Ewald, 1997, s. 206) sier at ansvar er en form for handling i seg selv, det å handle ansvarlig blir derfor å tenke på konsekvensene som dine handlinger vil bringe både deg selv og andre.

Ifølge (Blumrodt, Desbordes og Bodin, 2013, s. 206) er det en delte mening og forvirring rundt definisjonen av ansvar. Noen mener det er noe man er pålagt, mens andre mener det

er noe man forplikter seg til. Men ansvar er uansett noe som organisasjoner kan velge å engasjere seg i frivillig, med ansvar følger behov for hardt arbeid og deretter belønninger. EU-kommisjonen har en egen definisjon på hva CSR er. De definerer det som «et konsept der bedrifter integrerer sosiale og miljøhensyn i deres forretningsdrift og i deres samhandling med deres interessenter på frivillig basis». (Blumrodt, et al 2013, 206) Noe som de tidligere definisjonene støtter.

3.0 Bakgrunn

I denne delen av oppgaven skal vi ta for oss hvorfor vi har valgt det temaet og den problemstillingen vi har valgt. Som nevnt tidligere er temaet “bærekraftig utvikling” et tema som har fanget vår interesse over lengre tid. Mye av grunnen er at vi ser slik idrettsbransjen driftes i dag, så er den ekstremt forurensende for miljøet. For den generelle idrettsbransjen virker det nærmest umulig å bli klimanøytrale. Ifølge Parisavtalen som ble vedtatt i 2015 innebærer «Klimanøytralitet at man ikke slipper ut mer klimagass i atmosfæren enn det man greier å fange opp eller fjerne». (FN-sambandet, 2020)

Med tanke på mengdene klimautslipp som kommer direkte fra idretten i dag, er det vanskelig å tro at det vil være mulig å gå i null. All soloidrett som reiser på stevne, kamper, turneringer og andre idrettsarrangementer kommer det enorme mengder CO₂-utslipp fra. All lagidrett som reiser på utallige kamper, turneringer og andre idrettsarrangementer kommer det enorme mengder CO₂-utslipp fra. I tillegg til lagene, utøvere, trenere og støtteapparat må vi telle med supportere som reiser for å støtte sine favorittlag- og utøvere. Dagens tall på klimagassene som blir sluppet ut er forferdelige. Den kjente fotball-historikeren David Goldblatt regner den globale økonomien om til millioner tonn av CO₂ som slippes ut. Ifølge han er den globale verdensøkonomien på omtrent 85 trillioner dollar (2020). Idretten generelt forårsaker 0,6 prosent av den totale verdensøkonomien. Goldblatt mener at verdensøkonomien kan speiles med hvor mye vi forurensar på mange måter. Det vil si at idretten selv er nær ved å genere 0,6 prosent av globalt utslipp. Resultatet han kom frem til er at idretten er ansvarlig for et utslipp på mellom 300 og 350 millioner tonn av CO₂. (Goldblatt, 2020)

At disse tallene kan reduseres er selvfølgelig troverdig med tanke på dagens og fremtidens teknologi. Men at det til slutt skal gå i null enten på landsbasis eller verdensbasis er vanskelig å se for seg. For å sette seg inn i de enorme utslippene på verdensbasis skal vi se på en annen rapport av David Goldblatt fra 2020, som viser at verdens 20 ledende spillere på kun ett år forårsaket alene omtrent 505 tonn CO₂-utslipp. Disse utslippene er så klart enormt høye fordi de 20 beste spillerne spiller for lag som deltar i veldig mange turneringer, i tillegg til landslag. Den kjente PSG og Brasil-stjernen Marquinhos forårsaket alene 53,5 tonn CO₂-utslipp ifølge Goldblatt sin rapport. (Berg, 2021)

Dette er selvfølgelig skremmende tall med tanke på hvor mange utøvere det finnes i fotballen. I Norge vil naturligvis tallene være lavere på grunn av kortere reiseavstander, færre landslagsspillere, færre bortekamper og turneringer. Likevel finnes det rom for forbedring, noe som vi går nærmere inn på senere i oppgaven.

4.0 Utvikling av forsknings-rammeverket

Relevant teori og definisjoner vil bli presentert og forklart i denne delen av oppgaven. Teori som oppgaven er basert på vil også komme frem under denne delen. I denne delen har vi skaffet en form for oversikt over en del av forskningen som er gjort rundt området som oppgaven handler om.

4.1 Hvor mye forskning er gjort rundt temaet

Det første vi så etter når vi begynte å lese på tidligere forskning var hvor mye forskning som allerede er gjort rundt miljømessig bærekraft innenfor sport og idrett. Det vi fant var at det har tatt seg opp det siste tiåret og er i en stigende trend. Vi fant blant annet en artikkel skrevet av Cheryl Mallen, Julie Stevens og Lome J. Adams, artikkelen ble publisert i 2011. I artikkelen "A Content Analysis of Environmental Sustainability Research In a Sport-Related Journal Sample" gjør de en systematisk undersøkelse der de ser på hvor mye forskning det er gjort på miljømessig bærekraft innenfor sport og idrett. Formålet med artikkelen var å finne hvilke områder som ikke er forsket nok på og videre anbefale hvilken retning fremtidig forskning burde gå. I etterforskningen inkluderte de 21 sportsrelaterte akademiske tidsskrifter, som til sammen inkluderte 4639 fagfelle-vurderte artikler. Disse artiklene ble publisert mellom 1987 og 2008. Av disse 21 tidsskriftene var det kun 17 som tok for seg miljømessig bærekraft direkte. Det de oppdaget var at det var en tydelig mangel på forskningsartikler som tok for seg miljømessig bærekraft innenfor sport. Dette synes de var skuffende med tanke på hvor omfattende de miljømessige problemene til verden faktisk er. Med det sagt viste resultatene også at antallet forskningsartikler økte betraktelig mot slutten av perioden de tok for seg. Det viser til en positiv utvikling og at områdets bevissthet er i vekst. Det kan også nevnes at det var et bestemt tidsskrift som sto for 6 av de 17 artiklene som tok for seg miljømessig bærekraft direkte. For dem virket det som at forskningen rundt dette området er i en tidlig fase og at deres forskning kan virke som et initiativ som kan oppmuntre til videre forskning av akademikere innenfor idretten. Med bakgrunn i dette foreslo de en forskningsagenda som gikk ut på å fremme forskning som ser på miljømessig bærekraft innen sport. Slack (1996) mener at hvis det dannes et større grunnlag av relatert forskning kan det oppmuntre til videre forskning blant andre involverte i dette temaet, for eksempel idrettsorganisasjoner (Mallen et al.,2011, s.240).

4.2 Hvordan måles det miljøbevisste arbeidet

Videre var vi veldig interessert i om det fantes en måte å analysere det eventuelle arbeidet som en klubb eller organisasjon gjør innenfor miljømessig bærekraft. Det er i seg selv en vanskelig og komplisert oppgave, det er derfor relativt få som har fått dette til på en god måte. Galen T. Traila og Brian P. McCullough utga i 2020 en artikkel kalt “Marketing sustainability through sport: testing the sport sustainability campaign evaluation model” I denne artikkelen har de tatt for seg det at det ikke finnes noe form for enhetlig måte å måle eller evaluere den bærekraftige innsatsen som en organisasjon legger ned. De ser at sportsindustrien har begynt å bevege seg i rett retning når det kommer til miljømessige bærekraftige initiativ, men de savner en måte å evaluere dette på. I denne artikkelen har de lagd og testet en evalueringsmodell som evaluerer en sportslig bærekrafts kampanje blant idretts deltakere på et 10-mils-løpsarrangement. Under evalueringen av denne modellen var 531 deltakere med på prosjektet. Disse deltakerne var også med på løpet som skulle gjennomføres. Det modellen viste var at verdier, interne begrensninger, tilknytningspunkter og behov, forklarte halvparten av variasjonene i holdningene til den bærekraftige kampanjen. Andre effekter som var med på å forklare resten av variasjonene var ytre begrensninger, tidligere atferd og holdninger. Trail og McCullough sin tanke bak denne modellen er at andre idrettsorganisasjoner kan bruke den til å vurdere miljømessige bærekraft kampanjer og identifisere hvordan de skal fremme atferd som fremmer bærekraft. De mener funnene i denne studien vil være svært viktig for sports ledere og markedsførere i fremtiden. Denne studien hjelper å forstå verdiene og behovene til de rundt idretten, og på denne måten kan markedsførere bli flinkere på å tilpasse, slik at de positive holdningene blir dyrket og de negative holdningene blir luket vekk. Ved å øke de positive holdningene imot bærekrafts atferd skaper man en mye større sannsynlighet for at bærekraft kampanjer vil ha større suksess. Modellen de har laget kan brukes om igjen av andre og vil være et viktig verktøy for å evaluere hvor effektiv bærekrafts kampanjen er og hvordan den kan gjøres mer effektiv (Trail & McCullough,2020, s.109). En annen form for analyse ble gjort av Heledd Jenkins i 2011, da hun skrev en artikkel ved navn “CSR in sport: investigating environmental sustainability in UK Premier League Football clubs”. Denne artikkelen skrev hun med bakgrunn i at til tross for at idretten over flere år har opplevd en økende bruk av CSR, så har analyser rundt idretten sin rolle og sosiale ansvar i stor grad uteblitt. Det er veldig lite kunnskap rundt hvilke elementer av CSR som blir tatt opp og hva som fungerer best å jobbe med. I denne artikkelen bruker de forskning som er

brukt i den britiske fotballindustrien som er gjort for å se på hvilke miljømessige bærekrafts spørsmål profesjonelle engelske klubber tar opp internt. Det kommer frem i artikkelen at klubbene erkjenner i høyeste grad at de har et samfunnsansvar og at de er en viktig del av fellesskapet både i lokalsamfunnet og over større områder. Forskningen som gjøres i denne artikkelen prøver å gi svar på hvordan fotballklubber klarer å jobbe med bærekraftsmålene samtidig som at de håndterer de uunngåelige konfliktene som vil oppstå med den kommersielle delen av klubben. Forskningen ser også på hvilke problemer klubbene tar for seg og videre hvordan de prøver å løse problemene rundt miljømessig bærekraft. Under forskningen ser de også litt på hva som motiverer klubbene til denne typen arbeid. Forskningen som blir gjort er gjort ved hjelp av en omfattende nettbasert forskningsstrategi og semi-strukturerte intervju med sentrale mennesker i engelske toppklubber (Jenkins,2011).

4.3 Hva gjøres allerede innenfor idretten

Hva som allerede gjøres i idretten er et meget interessant tema for oss. Det å se, lære og bli inspirert av andre er ingen skam når det kommer til miljømessig bærekraftsarbeid. Det er en jobb som må gjøres ved hjelp av samarbeid. Derfor valgte vi å se litt på forskning som ser på hva som gjøres og eventuelt hva andre har funnet ut burde gjøres, innenfor dette temaet. "Athletics Department Awareness and Action Regarding the Environment: A Study of NCAA Athletics Department Sustainability Practices" er en studie skrevet av Jonathan Casper, Michael Pfahl og Mark McSherry, studien ble utgitt i 2012. Denne studien har som formål å se på friidretts avdelingene til universiteter og høyskoler i USA sin bærekrafts praksis, strategi og perspektiv rundt det å gjøre forholdet mellom sport og bærekrafts ledelse mer kjent. De utviklet en spørreundersøkelse som hadde fokus på bevisstheten og bekymringsnivået rundt miljøproblemet, samtidig spurte de om hva som gjøres i deres organisasjoner mot disse problemene. Personene de spurte var de som hadde mest med denne typen arbeid å gjøre i deres organisasjon. Resultatene deres viser at det er en høy bekymring rundt miljøproblemene, men at det er en miss-kobling mellom bekymring og faktiske handlinger for å bli kvitt miljøproblemene. I artikkelen spekuleres det i om dette er på grunn av manglende kommunikasjon innad i organisasjonene, bekymringer angående kostnader og mangel på kunnskap rundt problemstillingen og eventuelle løsninger. I svarene til undersøkelsen kommer det også frem at selv om mange mener at miljømessig bærekraft har høy prioritet i deres organisasjon er det ingen som tror at prioriteten kommer til å bli mindre, og mange som

tror at prioritet kommer til å øke over tid. Det kommer også frem at det er få skoler som har en god offentlig plan for hvordan de skal arbeide med bærekraft. Det de konkluderer med i denne artikkelen er at de fleste universiteter og høyskoler har tiltak for å støtte miljømessig bærekraft, det som kan bli bedre er at alle drar i en retning, for å få til dette kan man blant annet øke fokuset på temaet, for eksempel med å komme ut med en offentlig plan som viser hvordan de som organisasjon skal arbeide med bærekraft. På denne måten er det lettere for alle å engasjere seg i arbeidet (Casper et al.,2012, s.11). En annen artikkel som har et mål om å finne ut “hvordan kan arbeidet vårt bli bedre” er “Greening Our Front Porch: Environmental Sustainability in Collegiate Athletics”, Jamee A. Pelcher og Brian P. McCullough skrev denne artikkelen i 2019. I artikkelen ser Jamee og Brian nærmere på det at mange idrettsorganisasjoner har begynt å implementere miljømessig bærekraft inn i deres daglige drift. Problemet er bare at mer må gjøres i form av planlegging for at disse implementeringene skal ha en betydelig effekt for fremtiden. I artikkelen har de sett nærmere på idrettsavdelingen på college instituttet Smallville University Athletic Department i USA og sett på hvorfor de sliter med å være så miljømessig bærekraftig som de har potensiale til å være, selv om de prøver. Presidenten av skolen har sett viktigheten av at alle avdelinger av skolen bidrar til miljømessig bærekraft utvikling, og oppfordrer avdelingene til å sette opp en plan for hvordan målene deres skal oppnås. I artikkelen kommer de frem til 6 steg som de og andre organisasjoner kan følge for å oppnå miljømessig bærekraft ved at idrettsavdelingens miljøpåvirkning reduseres. Disse 6 stegene er: identifiser områder med miljøpåvirkning, prioriter valgte initiativer, dann et “grønt lag”, lag en strategisk plan, evaluere arbeidet underveis og til slutt gjør forbedringer. Disse seks stegene her blitt jobbet frem ved hjelp av blant annet NRDC (2013, 2018) og Den internasjonale olympiske komité (2017), som også har sett på hvordan man kan bruke strategisk planlegging for å lettere få implementert og fremmet bærekraft initiativer. Det understrekes også i artikkelen at et hovedmål for enhver organisasjon som innfører bærekraftig praksis, bør være å oppnå klimanøytralitet. Dette vil være svært vanskelig for de fleste organisasjoner, men en slik tankegang vil fremprovosere at man har fokus på hver minste lille endring som kan gjøres til miljøets fordel (Pelcher & McCullough,2019, s.13). Artikler som kommer frem til slike steg som de har her, kan være svært nyttig for resten av idretten. Det finnes flere artikler som har gjort lignende arbeid. “The green waves of environmental sustainability in sport” er en artikkel skrevet av Brian P. McCullough, Michael E. Pfahl & Sheila N. Nguyen som ble gitt ut i 2016. I denne artikkelen har de som formål å skape et rammeverk rundt typologien for innsatsen som

gjøres for miljømessig bærekraft innad i sportsindustrien. I artikkelen ser de på det teoretiske rammeverket som er skapt slik at de kan forstå likhetene og ulikhetene i arbeidet som er gjort rundt miljømessig bærekraftsteori. De har brukt eksempler fra forskjellige ligaer og idrettsorganisasjoner for å klassifisere innsatsen som er blitt gjort og følgende implikasjoner. Et punkt de fant ut var at det er tre nøkkelområder som må på plass for at ideen om miljømessig bærekrafts innsats skal fungere. Første punkt er at den strategiske betydningen av miljøspørsmålet må etableres. Dette er viktig i en idrettsorganisasjon på grunn av at det alltid vil være et fokus på prestasjon i organisasjonen. Når den strategiske betydningen av arbeidet som blir lagt ned er etablert, vil det bli lettere å motivere personell til å starte, opprettholde og utvikle denne typen arbeid. Punkt nummer to er etablering og bruk av forbindelser. Dette punktet handler om det å bruke idrettsorganisasjoner sin status i samfunnet til å hjelpe med arbeidet rundt miljømessig bærekraft. Dette kan gjøres på mange måter. Man kan utnytte statusen selv ved å reklamere for egen innsats, man kan også inngå avtaler med andre idrettsorganisasjoner om hvordan man kan ekspandere arbeidet. Som idrettsorganisasjon er statusen din også attraktiv blant andre organisasjoner, samarbeid med andre organisasjoner kan være svært effektivt for å nå frem til et større publikum. Tredje og siste punkt er organisatorisk gjennomføring av miljø handlinger, dette handler om at organisasjonen har en vel gjennomtenkt plan på hvordan de skal oppnå de målene som de ønsker å oppnå. Disse målene og veien til målene må være nøye gjennomtenkt og kommunisert godt på innad i og utenfor organisasjonen. For denne typen arbeid er på sitt mest effektive når flest mulig drar i samme retning, da er det også viktig at det er den riktige retningen (McCullough et al.,2016, s.1040).

Man kan se i flere retninger når det kommer til miljømessig bærekraftsarbeid. En annen retning som enkelte organisasjoner innenfor idretten har valgt å se er den tekniske retningen, som tar for seg hvordan anleggene deres fungerer i takt med miljømessig bærekraft. Det er gjort flere studier som ser på hvordan dette arbeidet foregår. "Facility Operations: Financial, Venue, and Environmental Sustainability" er en artikkel som ble skrevet og utgitt av Sherria Hester i 2015. Dette er en artikkel som ser på hvilke metoder som kan brukes for å gjøre idrettsanlegg mer bærekraftig både økonomisk og miljømessig. De ønsker å finne fram til innovasjoner som kan hjelpe både allerede bygde anlegg og fremtidige anlegg til å være mer problemfri, samtidig som at det ikke nødvendigvis blir mer kostbart, i alle fall i det lange løp. Resultatene de kom frem til viser at bærekraft i seg selv har en positiv innvirkning på den langsiktige økonomien, anleggene og miljøet. Et

viktig punkt er at både anleggsansvarlig i organisasjon som ønsker å bygge, og byggeansvarlig har god kunnskap rundt det som kalles for grønt design. Grønt design er et uttrykk for bygging som har fokus på bærekraft, og da gjerne miljømessig bærekraft. Ved godt design vil det bli lettere for senere brukere av anlegget å handle miljømessig. De fant også ut at for større sjanse for et suksessfullt bruk av grønt design under bygging av anlegg bør et "bærekraft team" etableres som har fokus på dette området under hele prosessen. I artikkelen understreker de viktigheten av å få frem det faktumet at miljømessig bærekraft vil kunne ha stor økonomisk fordel i det lange løp. Derfor vil investering i grønt design være økonomisk smart. Hvis bærekraftige metoder er korrekt implementert vil det kunne spare penger i forhold til bruk av penger på vann, strøm, avfall, sikkerhet og ansatte ettersom et godt bygget anlegg ikke vil være like kostbart å holde i gang (Hester,2015, s.15).

4.4 Betaling av miljøavgift i idretten

Betaling av en miljøavgift er noe som blir mer og mer vanlig. Blant annet innenfor reise er det blitt normalt at man får muligheten til å betale en ekstra sum hvis man ønsker å betale sin del for at deres forbruk blir "nøytralisert". Innenfor idretten er dog dette ikke blitt en normal ordning ennå. Det er gjort en del forskning på om det kanskje kan være lurt å begynne med det. En studie skrevet av Greg Greenhalgh og Joris Drayer ved navn "An Assessment of Fans' Willingness to Pay for Team's Environmental Sustainability Initiatives" ble utgitt i 2020. I denne studien har de sendt ut en undersøkelse til lesere av en idrettsklubbs eget nyhetsbrev. De som svarte på spørsmålene, var med andre ord tilhengere av et idrettslag. Formålet med undersøkelsen var å finne ut om idrettsorganisasjoner kan be tilhengere av en klubb om å betale en type avgift for at klubben skal gjøre en større jobb for miljømessig bærekraft innen idretten de driver med. Funnene de gjorde i denne undersøkelsen tyder på at tilhengerne var villig til å betale i gjennomsnitt 6,50 dollar i en slags miljøavgift for å hjelpe klubben å implementere et miljøinitiativ. Studien viser også at det var svært få som i forkant av undersøkelsen hadde troen på at tilhengere skulle vise en slik form for positiv oppførsel rundt det å betale ekstra penger for et miljømessig formål. Undersøkelsen viste også at økonomisk bakgrunn, lojalitet til laget, personlige verdier og personlig forhold til miljømessig bærekraft, ikke hadde stor betydning på deres villighet til å betale en miljøavgift. Dette viser at funnene i denne undersøkelsen utfordrer tidligere forskning som er gjort på tilhengers atferdsmønster. I artikkelen nevner de også at videre forskning burde se mer på effekten av at en idrettsklubb har fokus på miljømessig

bærekraft. For eksempel kan det ha en effekt på hvor mange som velger å følge og støtte akkurat den klubben. De får også frem at lignende forskning kan være interessant i andre deler av verden kontra akkurat der deres forskning tok sted, som var i Philadelphia området i USA (Greenhalgh & Drayer, 2020, s.121). Det er derfor interessant at det er gjort en lignende studie i Sør-Afrika. "Running a greener race: Willingness to pay evidence from the old mutual two oceans marathon in South Africa" er en studie skrevet av Waldo Krugell og Melville Saayman. De har bitt seg merke i at det å betale en miljø kompensasjon for en tjeneste som blir sett på som en negativ bidragsyter for miljøet blir mer og mer vanlig. Denne artikkelen ser på hvor stor villigheten til å betale en ekstra avgift for et grønnere initiativ er blant deltakere av et idrettsarrangement. I denne artikkelen har de gjort en undersøkelse i sammenheng med Two oceans marathon i Cape Town. Det de hadde fokus på hva å finne ut hvilke egenskaper løperne som var villige til å betale et ekstra beløp for at arrangementet skulle ha et bærekraft initiativ. Undersøkelsen viser at det er forskjeller på hvor mye deltakerne var villig til å betale. Deltakerne som var selvstendig næringsdrivende og eldre i alder var mere positiv til å betale enn resten. Utdanningsnivå så ut til å ha liten påvirkning på om de var villige til å betale eller ikke. Et interessant funn de fant var at inntekt ikke hadde noe særlig stor betydning for villigheten til å betale. Artikkelen konkluderer til slutt med at det er store muligheter til å gjøre idrettsarrangement mer bærekraftig ved at det kan hentes inn midler gjennom avgifter. Det vil si, hvis deltakere ønsker å betale for et "grønnere" arrangement, så burde de ha muligheten til det. Det trenger ikke å bli tvunget på deltakerne. De foreslår til slutt at videre forskning burde se mer på folkets kunnskap og bekymring for miljøet. Det burde også gjøres undersøkelser rundt hvordan betalingsvillighet kan bli satt i et positivt lys, ettersom det for øyeblikket er en del negative holdninger rundt denne ideen (Krugell & Saayman,2013, s.53).

Det disse artiklene i stor grad viser er at de aller fleste innenfor idretten har satt i gang noe form for tiltak for å operere mer miljøvennlig. Men de viser også at de aller fleste har langt igjen før de er på de nærmer seg det å være klimanøytral, noe som på mange måter burde være et langsiktig mål. Det er tydelig at idretten er i et "tidlig" stadium i arbeidet mot miljømessig bærekraft, det som er litt urovekkende, siden de første tiltakene som ble gjort i idretten, ble gjort for flere tiår siden. I nyere tid har miljømessig bærekraft blitt blåst litt liv i, og forskningen som er gjort viser at det er masse forbedringspotensiale som klubber kan ta med seg inn i arbeidet deres. Forskningen viser at bevisstheten må økes, med dagens

teknologi der supportere av all idrett følger med lagene sine over telefonen og internett burde dette være svært mye enklere enn hva det var for 20 år siden. Bevisstheten må også økes innad i organisasjonen og arbeidet som gjøres må være planlagt i større grad av hele organisasjonen. Et problem er ofte at en avdeling sitter alene med arbeidet mot miljømessig bærekraft, mens resten av organisasjonen jobber med andre ting som gjerne går imot miljøarbeidet. I idretten er dette et spesielt stort problem på grunn av at det er fokus på økonomi og prestasjon. Forskningen viser at miljømessig bærekraft absolutt ikke trenger å ha en negativ påvirkning på den langsiktige økonomien og prestasjonen, snarere tvert imot. Dette må kommuniseres på en bedre måte slik at lederne i toppen av idretten forstår dette og kan vende om tankegangen sin slik at det blir litt lettere for andre å implementere disse bærekraftige tiltakene. Et eksempel på at det ikke trenger å gå utover økonomien er forskningen som er blitt gjort rundt supporterens villighet til å betale et miljøbidrag. Dette burde utnyttes mye mer enn hva det gjøres for øyeblikket. Det kommer også frem at bærekraftige anlegg kan være økonomiske i det lange løp. Forskningen har også utviklet forskjellige måter å analysere og måle det miljømessige arbeidet en organisasjon gjør, dette burde brukes for det det er verdt.

5.0 Metode

I denne delen av oppgaven skal vi redegjøre hvilke klubber vi har forsket på, og hvorfor vi valgte akkurat de klubbene. Vi skal deretter ta for oss hva vi egentlig har gjort under denne forskningen.

For å finne ut hvor stor grad norsk toppfotball engasjerer seg innen miljøvennlig bærekraft har vi gjennomført vår egen forskning slik som Jenkins gjorde i 2011 med de engelske toppklubbene. Vi har nemlig studert alle hjemmesidene til norske toppklubber for å få svar på hvem som har såkalte miljø- eller bærekrafts-rapporter på sin egen hjemmeside, eller som jobber i tråd med FNs bærekraftsmål. Dette vil gi oss en god indikasjon på hvilke klubber i Norge som gjennomfører CSR-gjennomganger i egne rekker, og hvem som promoterer for en grønnere fremtid eller som selv utfører ulike tiltak. Vi tok i denne forskningen utgangspunkt i de to øverste divisjonene i Norge, nemlig Eliteserien og OBOS-ligaen. Det er 16 lag i hver divisjon som gir oss totalt 32 lag. Vi mener det var passende å ta utgangspunkt i de 32 antatt beste klubbene. Dette er de lagene som på papiret skal ha størst omdømme, størst innflytelse og ikke minst mest TV-tid og medieomtale. I forskningen av de 32 beste klubbene i Norge har vi gjort grundig “research” i hjemmesidene til de forskjellige klubbene. Vi har dypdykket ned i alle avsnitt, setninger og bilder som har blitt publisert på disse hjemmesidene. Ut ifra det har vi funnet svar på hvilke klubber som aktivt jobber i tråd med FNs bærekraftsmål, hvilke klubber som har noen form på CSR-rapporter og hvilke klubber som gir uttrykk for de ikke gjør noen verdens ting på bærekraftig måte. Deretter satte vi opp en tabell med fire ulike felt. På mange måter kan man si at feltene går fra dårligst til best med tanke på engasjement rundt bærekraft, men vi navnga feltene slik at det skal være enklere å se hva de ulike klubbene gjør ifølge deres hjemmeside.

Ut ifra forskningen fant vi ut at omtrent to tredjedeler av klubbene ikke har noe som helst angående bærekraft på sin hjemmeside. Dette er selvfølgelig skremmende tall i forhold til hvor stor innflytelse vi mener fotballen har på folket i Norge, noe som gjør potensialet veldig stort. Mer om resultatet blir nøye beskrevet i resultatdelen av oppgaven.

6.0 Resultat

Status i klubb	Antall
Klubbens hjemmeside nevner ingenting om miljø eller bærekraft	23 klubber
Klubbens hjemmeside nevner CSR eller bærekraft, men tydelig at dette ikke er i fokus	2 klubber
Klubbens hjemmeside promoterer for en eller flere av FNs bærekraftsmål	3 klubber
Klubbens hjemmeside promoterer et klubbutviklet miljø-prosjekt som tar utgangspunkt i FNs bærekraftsmål	4 klubber

Her ser vi en tabell som viser resultatene fra hjemmeside-studien. Vi fant ut underveis i studien at fire ulike felt var nok for å beskrive klubbenes engasjement rundt bærekraft og miljø. Grunnen er at det finnes flere klubber som er i gang med å jobbe litt rundt det vi kaller samfunnsansvar. Flere og flere klubber jobber nå for integrering med å starte sine egne "gatelag". Det vi var ute etter i denne studien var derimot miljørelaterte engasjement og tiltak, og da ble resultatene slik. Av 32 hjemmesider fant vi absolutt ingenting som relaterte til miljø eller bærekraft på 23 av dem. 2 av 32 klubber nevner CSR eller bærekraft, men det var tydelig at dette ikke er i fokus. Det vil si at da vi undersøkte hjemmesidene var det to av dem som nevnte begrepene "miljø" eller "bærekraft", men de sidene eller avsnittene begrepene ble nevnt på omhandlet helt andre ting.

4 av 32 klubber promoterer et klubbutviklet miljø-prosjekt som tar utgangspunkt i FNs bærekraftsmål. Enkelt forklart vil det si at det kun er fire av Norges toppklubber som aktivt jobber i tråd med bærekraftsmålene. Det skal sies at jobben disse klubbene gjør er enorm, og som nevnt i tidligere kapitler kjører de i gang ulike tiltak internt og eksternt for å både blir bedre selv som organisasjon, men også for å spre budskapet til alle de når ut til. 3 av 32 klubber promoterer for en eller flere av FNs bærekraftsmål. Ulikheten mellom disse klubbene og feltet over er at vi ikke kunne finne ut om klubbene jobber aktivt med dem, eller om det bare er en promotering for hjemmesidene. Likevel når de ut til en begrenset

målgruppe med å publisere det på sine hjemmesider, og derfor måler vi dem over klubbene i de to øverste feltene i det å engasjere seg for bærekraft og miljø.

Ut ifra resultatene i denne tabellen kan vi se på de to nederste feltene. Der ser vi at ut i fra totalt 32 norske toppklubber er det syv av dem som promoterer eller jobber i tråd med FNs bærekraftsmål. Dette er selvfølgelig tall som skremmer med tanke på antall mennesker og aktører de resterende 25 klubbene når ut til. Noen av klubbene er ivrigere enn andre, som nevnt tidligere er det Bodø/Glimt og Odds Ballklubb som kan kalles bærekraftambassadørene innen norsk toppfotball.

Dette er en type forskning der vi grundig har undersøkt alle hjemmesidene til alle lag i de to øverste divisjonene i det norske divisjonssystemet. Jenkins utførte i 2011 den samme undersøkelsen blant de engelske toppklubbene, og med tanke på dagens teknologi som vokser for hvert år som går vil vi si at en slik studie har gitt oss nokså konkrete svar på hvilke klubber som engasjerer seg og ikke. Omtrent alle idrettsklubber er aktive i sosiale media om dagen, nettopp fordi det er der de når ut til den største målgruppen. Likevel skal det være sagt at noen klubber er bedre “online” enn andre. Med vår kjennskap til flere av toppklubbene vet vi med sikkerhet at flere klubber gjør flere bærekraftige tiltak enn det de gir uttrykk for på hjemmesidene og i media generelt. Eksempler på dette er at klubber aktivt setter krav til at ansatte skal kjøpe el-bil eller kollektivtransport til jobb. Et annet eksempel er at klubber som skal renovere eller fornye gjenstander på stadionanlegget bevisst kvitter seg med de gamle gjenstandene på en bærekraftig måte.

Resultatet vi har kommet frem til i denne studien viser at kun 7 av 32 klubber har et visst engasjement for å skape en grønnere fremtid. Betydningen av det er at det er tusenvis av supportere og mennesker som følger de resterende 25 klubbene som mangler bærekraftig informasjon og tiltak fra sine favorittklubber. Resultatet fra studien viser også hvor langt bak flere av klubbene ligger når det gjelder den miljømessige biten av CSR.

7.0 Diskusjon

7.1 Diskusjon av metode

Metodedelen vi har brukt for å finne svar på problemstillingen vår har sine sterke sider og sine svake sider. Det positive med denne måten å samle inn data på er at det er en meget enkel og forholdsvis rask metode. Dette er fordi det ikke er et stort behov for forberedelser og utstyr for at dette skal kunne gjennomføres. Alle har tilgang til denne dataen og det er klubbene selv som bestemmer hva som står der. Det er derfor representativt fra deres side. Det er også en relativt kvalitetssikret metode, ettersom (Jenkins, 2011) har brukt en slik metode bare i Storbritannia kontra Norge slik som vi har gjort. Den svake siden av denne metoden er at det er ingen garanti på at klubbene har skrevet alt som blir gjort og planlagt innad i klubben på hjemmesidene sine. Dette kan gi en form for avvik fra hva som oppleves ved å se på hjemmesiden deres, og hva som er de faktiske forholdene når det kommer til hvilket arbeid klubbene gjør med miljømessig bærekraft. Som vi er inne på i resultatdelen kan man oppleve at det kanskje gjøres mer enn det man får inntrykk av på hjemmesidene til enkelte klubber. Dette kan komme av at de ikke har en effektiv ordning eller at hjemmesiden ikke oppdateres jevnlig.

Vi vil påstå at metoden vi brukte var riktig med tanke på tidsbruken vi hadde sett for oss på forhånd. Hvis vi skulle brukt mer tid på denne oppgaven kunne vi ha utført flere intervjuer som kunne gitt oss bedre innsikt hos klubbene.

7.2 Resultater sett opp mot Jenkins (2011)

Som nevnt tidligere i oppgaven har Jenkins gjort en lignende undersøkelse som det vi har gjort, bare blant engelske klubber. Det kan være interessant å sette disse oppgavene opp mot hverandre for å se hva våre resultater viser kontra Jenkins sine. Det første som vi biter oss merke i er at Jenkins sine funn viser at alle toppklubbene (alle i den øverste ligaen) i England, gjenkjenner sitt enorme ansvar når det kommer til miljømessig bærekraft. Og at de kjenner på et press om at de skal ta dette på alvor. Det blir også rapportert at presset bare fortsetter å øke. Våre resultater viser at det er svært få i Norge som kjenner på dette presset, og derfor er det også svært få som tar ansvar innenfor dette området. Det forteller oss at det vil være lurt å øke dette presset på de norske fotballklubbene. Dette kan gjøres for eksempel ved å øke mediedekningen og sette fokus på dette temaet. Klubber som er i

toppen av miljømessig bærekraft kan også ta seg friheten til å sette press på sine motstandere, på at de ikke skal henge bak i dette arbeidet. Det må mer prestisje inn i bildet til miljømessig bærekrafts arbeid. Det skal også nevnes at Jenkins sin undersøkelse ble gjort i 2011, det vil si at for ti år siden var de engelske klubbene langt foran hva de norske er i dag. Dette kan absolutt komme av at den engelske fotballen er større på alle mulige måter, noe som gjør både press og potensiale større. Men det er ingen grunn til at de norske klubbene ikke skal se til andre land og lære hvor man faktisk burde være når det kommer til miljømessig bærekraft. Det er absolutt potensiale og mulighet til å forbedre seg kraftig for stort sett alle de norske klubbene, det handler om prioritering og tankegang.

7.3 Resultater sett opp mot studiets mål

I denne diskusjonsdelen skal vi drøfte resultatene vi kom frem til opp mot målet vi hadde med studien. Målet vi hadde med hjemmeside-studien vi utførte var å få et bedre innblikk i norsk toppfotballs bærekraftige engasjement. Vi ønsket å studere hjemmesidene til alle de 32 toppklubbene, og finne ut hvem som aktivt jobber eller engasjerer seg for det grønne skiftet og hvem som ikke gjør det. På den måten kunne vi komme nærmere svaret på oppgavens problemstilling. Det å studere alle de 32 toppklubbenes offentlige skriv mener vi gir oss en klar og troverdig indikasjon på klubbens ståsted. Med tanke på dagens teknologi og media-satsning vil omtrent alt klubben står for være offentlig på deres hjemmeside. Mye av grunnen til å drive en klubb på en miljøvennlig måte er å gå frem som et godt forbilde for supportere, samarbeidspartnere og andre aktører. Som nevnt tidligere i oppgaven er det å få befolkningen miljøbevisste som blir en sentral oppgave for en grønnere fremtid. Vi mener derfor at dersom klubbene jobber på en miljøvennlig måte, ville dette blitt nøye presentert på deres hjemmeside.

Resultatet vi kom frem til i denne studien var urovekkende med tanke på hvor store organisasjoner mange av disse toppklubbene er. Vi kom frem til at 23 av klubbene ikke nevner noen ting angående temaet, og at to av klubbene nevner det så vidt i en setning eller to. Om vi legger sammen de to øverste feltene i resultattabellen ender vi på 25 av 32 klubber som ifølge hjemmesidene ikke jobber i tråd med FNs bærekraftsmål. Med tanke på antall mennesker disse 25 klubbene når ut til med sine budskap, mener vi det er urovekkende lite bærekraftig engasjement i norsk toppfotball.

På de to nederste feltene i resultattabellen finner vi mere positive svar. Totalt er det syv klubber som enten promoterer eller jobber i tråd med FNs bærekraftsmål. Fire av disse klubbene jobber slagkraftig sammen gjennom et prosjekt som vi har beskrevet tidligere i oppgaven, nemlig “Action now”. Dette prosjektet ble som sagt igangsatt av Bodø/Glimt i 2019, og i senere tid har tre andre klubber meldt seg på. De fire klubbene jobber aktivt med å drive egen klubb så miljøvennlig som mulig, i tillegg til å igangsette ulike tiltak internt og eksternt. Eksempelet vi har fra Bodø/Glimt er at de har satt i gang ulike bærekrafts-kampanjer der de oppfordrer folk til resirkulering.

8.0 Konklusjon

Ut ifra resultatene fra hjemmeside-studien fikk vi vite at kun syv av 32 norske toppklubber enten promoterer eller jobber i tråd med FNs bærekraftsmål. Av de 25 resterende klubbene var det to klubber som nevnte “miljø” eller “bærekraft” på en av sidene, men det var tydelig at dette ikke var i fokus. Vi ender da på 23 klubber som ifølge deres egen hjemmeside ikke gjør noe som helst for bærekraftig utvikling. Ut ifra “researchen” av hjemmesidene fant vi ut at den bærekraftige jobben, spesielt fire av klubbene gjør, er skikkelig bra. Det vil si at de 32 klubbene i norsk toppfotball er veldig splittet med tanke på hvor de står i “det grønne skiftet”.

Konklusjonen vi ender opp med i denne oppgaven er at norsk toppfotball stiller dårlig i kampen mot “det grønne skiftet”. Det finnes ingen grunn for at alle 32 klubbene ikke kan drive på en mer miljøvennlig måte.

Etter vår mening burde videre forskning se på hvordan det kan skapes et press mot de norske toppklubbene for at de skal jobbes mer miljøvennlig. Et slikt press er skapt i andre land, og det burde være et slikt press i Norge også.

9.0 Referanser

Action Now. (2022). Om Action Now. Hentet 2. mai 2022 fra: <https://actionnow.no/om-action-now/>

Berg, E. (2021). Marquinhos forårsaket 53,5 tonn CO2-utslipp. Hentet 6. april 2022 fra: <https://www.dagbladet.no/meninger/marquinhos-forarsaket-535-tonn-co2-utslipp/73777409>

Blumrodt, J., Desbordes, M., & Bodin, D. (2013). *Professional football clubs and corporate social responsibility*. Sport, business and management: an international journal.

Casper, J., Pfahl, M., & McSherry, M. (2012). Athletics Department Awareness and Action Regarding the Environment: A Study of NCAA Athletics Department Sustainability Practices. *Journal of Sport Management*, 26(1), 11–29.

Corneliusson, A. (2020). Thorsby imponerer Arsenal-stjerne:- Kunne snakket med ham i timesvis. Hentet 2. mai 2022 fra: <https://www.tv2.no/a/11611155/>

Fernando, J. (2022) Corporate Social Responsibility (CSR). Hentet 2. mai 2022 fra: <https://www.investopedia.com/terms/c/corp-social-responsibility.asp>

FN-sambandet. (2020). FN's bærekraftsmål. Hentet 1. mai 2022 fra: <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

FN-sambandet. (2020). Parisavtalen. Hentet 1. mai 2022 fra: <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/miljoe-og-klima/parisavtalen>

Goldblatt, D. *Playing Against the Clock: Global Sport, the Climate*.

Gray, J. S., Dautel, H., Estrada-Peña, A., Kahl, O., & Lindgren, E. (2009). Effects of climate change on ticks and tick-borne diseases in Europe. *Interdisciplinary perspectives on infectious diseases*, 2009.

Greenhalgh, G., & Drayer, J. (2020). An Assessment of Fans' Willingness to Pay for Team's Environmental Sustainability Initiatives. *Sport Marketing Quarterly*, 29(2), 121–133.

Hamil, S., & Morrow, S. (2011). Corporate social responsibility in the Scottish Premier League: Context and motivation. *European Sport Management Quarterly*, 11(2), 143-170.

Hester, S. (2015). Facility Operations: *Financial, Venue, and Environmental Sustainability*. *KAHPERD Journal*, 53(1), 15–18.

Hestvik, H. (2020). Hva er de ulike dimensjonene ved bærekraftig utvikling? Hentet 1. mai fra: <https://www.xn--slvberget-l8a.no/Laering/Nord-Soer-Biblioteket/Spoersmaal-og-svar/Hva-er-de-ulike-dimensjonene-ved-baerekraftig-utvikling>

Hussain, H., Eriksen, S. & Lote, A. (2021). Historia bak Thorsbys nye nummer er heilt spesiell: - Det var mykje latter og applaus. Hentet 1. mai fra: https://www.nrk.no/sport/historia-bak-thorsbys-nye-nummer-er-heilt-spesiell_-_det-var-mykje-latter-og-applaus-1.15609463

Jenkins, H.M. (2011). *CSR in Sport: Investigating environmental sustainability in UK Premier League Football Clubs*.

KRUGELL, W., & SAAYMAN, M. (2013). Running a Greener Race: Willingness-To-Pay Evidence from the Old Mutual Two Oceans Marathon in South Africa. *South African Journal for Research in Sport, Physical Education & Recreation*, 35(1), 53–70.

Mallen, Cheryl & Chard, Chris. (2011). A framework for debating the future of environmental sustainability in the sport academy. *Sport Management Review*. 14. 424-433. 10.1016/j.smr.2010.12.002.

Mallen, C., Stevens, J., & Adams, L. J. (2011). A Content Analysis of Environmental Sustainability Research In a Sport-Related Journal Sample. *Journal of Sport Management*, 25(3), 240–256.

- McCullough, B. P., Pfahl, M. E., & Nguyen, S. N. (2016). The green waves of environmental sustainability in sport. *Sport in Society*, 19(7), 1040–1065.
- Mohr, L. A., Webb, D. J., & Harris, K. E. (2001). Do consumers expect companies to be socially responsible? The impact of corporate social responsibility on buying behavior. *Journal of Consumer Affairs*, 35(1), 45-72.
- Opheim, O & Aarre, M. (2022). Bodø/Glimt og Odd inngår samarbeidsavtale. Hentet 1. mai 2022 fra: <https://www.tv2.no/a/14739014/>
- Pedersen, J. (2014) Which factors are determining the Norsk ToppFotball clubs' environmental status today? Masteroppgave Høyskolen i Molde hentet fra: <https://himolde.brage.unit.no/himolde-xmlui/handle/11250/225761>
- Pelcher, J. A., & McCullough, B. P. (2019). Greening Our Front Porch: Environmental Sustainability in Collegiate Athletics. *Case Studies Sport Management* (2167-2458), 8(1), 13–17.
- Raj, R., & Musgrave, J. (2009). The economics of sustainable events. *Event Management and Sustainability*; Raj, R., Musgrave, J., Eds, 56-65.
- Sylvia Trendafilova, Kathy Babiak & Kathryn Heinze (2013) Corporate social responsibility and environmental sustainability: Why professional sport is greening the playing field, *Sport Management Review*, 16:3, 298-313, DOI: 10.1016/j.smr.2012.12.006
- Trail, G. T., & McCullough, B. P. (2020). Marketing sustainability through sport: testing the sport sustainability campaign evaluation model. *European Sport Management Quarterly*, 20(2), 109–129.
- Verdensstørste.no. (2022). Verdens største idrett. Hentet 1. mai 2022 fra: <http://xn--verdensstrste-jnb.no/verdens-storste-idrett/>
- WCED, S. W. S. (1987). World commission on environment and development. *Our common future*, 17(1), 1-91.

Yang, D. and Sonmez, M. (2005), Intangible Balls. *Business Strategy Review*, 16: 39-44.